

Незабутні святині глибокого Полісся

Село Біловіж колишньої Юріївської волості Овруцького повіту, розташоване в центрі Деревлянської землі на самому північно-східному рубежі Волинського князівства біля так званого «Чортового лісу», який відділяв землі волинських князів від київських.

Свою назву виводить від слів Біла вежа, в якій у X ст. стояла залога воїнів Київських князів, що охороняла торговий шлях з Овруча до Давид-Городка. Була вона з білого чи побіленого каменю як вежі біля Холма, Кам'янця, Берестя.

Село Біловіж має своє дуже багате, але забуте минуле. Про його давність, славу і багатство (хутро, мед, віск і т. д.) промовисто говорить сама земля своїми ще староукраїнськими назвами навколишніх урочищ от як Тризна, Завишень, Ігорів Брід і інші.

Саме з ім'ям Київського князя Ігоря, вбитого древлянами за надмірну данину, і з якими розправилась його дружина, тоді ще не християнка, княгиня Ольга, пов'язано назву Ігорів Брід. Про походи князя Ігоря у деревлянську землю в «Літописі руському» під датою - 945 рік знаходимо такі думки: „Сказала дружина Ігореві: «Отроки Свенальдові вирядилися оружжям і одежею, а ми — голі. Піді-но, княже, з нами по данину, хай і ти добудеш, і ми».

І послухав їх Ігор, пішов у Деревляни по данину. І добув він собі ще до попередньої данини, і чинив їм насильство він і мужі його. А взявши данину, він пішов у свій город Київ.

Та коли він повертався назад, він роздумав і сказав дружині своїй: «Ідіть ви з даниною додому, а я вернусь і походжу » Та коли він повертався назад, він роздумав і сказав дружині своїй: «Ідіть ви з даниною додому, а я вернусь і походжу іще». І відпустив він дружину свою додому, а з невеликою дружиною вернувся, жадаючи більше майна.

Коли ж почули древляни, що він знову іде, порадилися древляни з князем своїм Малом і сказали: «Якщо внадиться вовк до овець, то виносить по одній все стадо, якщо не уб'ють його. Так і сей: якщо не вб'ємо його, то він усіх нас погубить».

Князя Ігоря вбили древляни, але від тих його походів по данину до них залишився в Біловіжі «Ігорів Брід».

Можливо, що саме княгиня Ольга, жорстоко розправившись з древлянами і покоривши їх, наказала в центрі Древянської землі побудувати Білу Вежу, поставити залогу в ній.

З того часу розпочинаються писатись сторінки історії середньовічного Біловіжу.

Там, де наші князі будували фортеці, вежі, щоб охоронити своє життя і життя підлеглих від ворожих нападів та щоб захистити людські душі від скверни, будували вони і храми Божі, в яких вже тисячоліттям горить негаснуча свічка віри святого українського православ'я, віри наших прадідів.

Про першу святиню в Біловіжі часів тої княжої доби не маємо жодних історичних джерел, але, що вона була тут, є пряме свідчення тому В сучасному храмі Воскресіння Господнього, невідомо ким і коли побудованого, зберігається від попередніх церков Чудотворний образ Божої Матері Біловізької. За переказами, цей святий образ часів княгині Ольги-християнки належав одному з її дружинників з Білої Вежі, зрозуміло, що вже християнина. Образ справді дуже давній візантійського походження, невеликий за розміром як надвітарна храмова ікона, в срібно-визолоченій шаті мистецького карбування, багатому орнаментованому виноградним галуззям ківоті. Божа Мати тримає на лівій руці Ісуса, в обох у них на головах корони.

За історичними джерелами, кожного року 15 липня в день Положення Чесної Ризи Божої Матері до чудотворного її образу приходили тисячі прочан з найвіддаленіших околиць, щоб скріпитись вірою, набратися духовних і фізичних сил. Чудотворний образ відомий своїми зціленнями хворих, немічних, калік. До першої світової війни в храмі Воскресіння Господнього зберігалася книга записів зцілень хворих біля святого чудотворного образу.

Сама церква Воскресіння Господнього в Біловіжі є архітектурним мистецьким твором місцевих будівничих, які вклали в її побудову не лише свої знання і навички, а й саму душу. Вона належить до, так званих, тризрубних храмів, найбільше розповсюдженим типом старої дерев'яної церкви на історичній Волині і Поліссі. Всі три її зруби установлено на одній осі, в плані мають вигляд квадратів, видовжених прямокутників, середній зруб її є більший від західного — бабинця, східного —

вівтаря. Первісна її покрівля була з гонти і лише в другій половині XIX ст. покрили бляхою. Поруч неї була й окрема дзвіниця, її ровесниця.

Первісно, як і сама святиня, була накрита гонтою, а пізніше дзвіницю добудували над бабинцем, тим самим змінили первісний вигляд храму.

З документів інвентаризаційної справи храму в с.Біловіж за 1959 рік, що зберігається в Держархіві Рівненської області, дізнаємося про церковне майно, якого хоч і не є багато, однак серед предметів церковного мистецтва є окремі високомистецькі твори переважно місцевих майстрів.

Над давньою великою святиною того регіону Полісся неодноразово висів Дамоклів меч московського атеїзму і комунізму, однак святиня вистояла, щоб захоплювати і дивувати нашого сучасника своєю мистецькою красою й архітектурною досконалістю.